

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ

ΟΙ ΟΙ ΟΙ

κατά

ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 20204/09)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

12 Ιουνίου 2012

Η παρούσα απόφαση είναι οριστική. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

**Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS**

Στην υπόθεση **ΟΙΕΠΟΕ** κατά
Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε Επιτροπή αποτελούμενη από τους:

Anatoly Kovler, πρόεδρος,

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Erik Møse, δικαστές,

και André Wampach, αναπληρωτής γραμματέας τμήματος.

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 22 Μαΐου 2012,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 20204/09) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από μία εμπορική ανώνυμη εταιρία, την **ΟΙΕΠΟΕ** η προσφεύγουσα»), με έδρα στην Αθήνα, η οποία προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 10 Απριλίου 2009 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η προσφεύγουσα εκπροσωπείται από τους κυρίους Τ. Ασπρογέρακα-Γρίβα και Γ. Κρίππα, δικηγόρους του συλλόγου Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κυρία Κ. Παρασκευοπούλου, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Γ. Κοττά, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 11 Ιανουαρίου 2011, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Η παρούσα υπόθεση αφορά μία διαφορά μεταξύ της προσφεύγουσας και του ελληνικού Δημοσίου κατόπιν άρνησης του τελευταίου να της καταβάλει κάποια ποσά ως επιχορήγηση την οποία δικαιούτο δυνάμει του νόμου αριθ. 1262/1983 (περί ενθάρρυνσης των βιομηχανικών δραστηριοτήτων για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας).

5. Ειδικότερα, στις 19 Ιουλίου 1994, η προσφεύγουσα εταιρία κατέθεσε ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου Αθηνών αγωγή αποζημίωσης με σκοπό την καταβολή ποσών που της όφειλε το ελληνικό Δημόσιο βάσει του προαναφερόμενου νόμου.

6. Στις 30 Μαΐου 1997, το διοικητικό πρωτοδικείο Αθηνών απέρριψε την αγωγή (απόφαση αριθ. 6479/1997).

7. Στις 3 Σεπτεμβρίου 1997, η προσφεύγουσα εταιρία άσκησε έφεση.

8. Στις 23 Οκτωβρίου 2001, το διοικητικό εφετείο Αθηνών επικύρωσε την προσβληθείσα απόφαση (απόφαση αριθ. 4478/2001).

9. Στις 15 Ιουλίου 2002, η προσφεύγουσα εταιρία άσκησε αίτηση αναίρεσης.

10. Στις 13 Οκτωβρίου 2008, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτηση αναίρεσης και επικύρωσε την απόφαση αριθ. 4478/2001. Δέχθηκε, μεταξύ άλλων, την διακριτική ευχέρεια της διοίκησης ως προς την έγκριση της επένδυσης στην οποία είχε προβεί η ενδιαφερόμενη και την εφαρμογή του νόμου αριθ. 1262/1982 ως προς τούτο (απόφαση αριθ. 2896/2008). Από τον φάκελο δεν προκύπτει η ημερομηνία καθαρογραφής και θεώρησης της απόφασης αριθ. 2896/2008.

**Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS**

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1
ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

11. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «λογικής προθεσμίας» όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

12. Η Κυβέρνηση δεν υπέβαλε παρατηρήσεις.

13. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 19 Ιουλίου 1994, με την κατάθεση της αγωγής της προσφεύγουσας ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου Αθηνών, και περατώθηκε στις 13 Οκτωβρίου 2008, με την απόφαση αριθ. 2896/2008 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Διήρκεσε επομένως δεκατέσσερα έτη και τρεις μήνες περίπου για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

A. Επί του παραδεκτού

14. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 (α) της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

**Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS**

B. Επί της ουσίας

15. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μίας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και της σημασίας της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

16. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με αυτό της προκείμενης υπόθεσης και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε πιο πάνω αναφερόμενη υπόθεση *Frydlender*).

17. Λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία του επί του ζητήματος αυτού, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν προκειμένω η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δε συνάδει με την απαίτηση περί «λογικής προθεσμίας».

Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

**II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ
13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ**

18. Η προσφεύγουσα παραπονείται επίσης για το γεγονός ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει κανένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο προκειμένου κάποιος να παραπονεθεί για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας. Επικαλείται το άρθρο 13 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

**Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS**

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη (...) Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερία παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

A. Επί του παραδεκτού

19. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

20. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 13 εγγυάται μία πραγματική προσφυγή ενώπιον εθνικού δικαστηρίου που να επιτρέπει την προβολή παραπόνου για την παραβίαση της υποχρέωσης, την οποία επιβάλλει το άρθρο 6 § 1, να εκδικάζονται οι υποθέσεις εντός λογικής προθεσμίας (βλέπε *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], no. 30210/96, § 156, CEDH 2000-XI).

21. Επιπλέον, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν πρόσφερε στους ενδιαφερόμενους μία πραγματική προσφυγή με την έννοια του άρθρου 13 της Σύμβασης που να τους επιτρέπει να προβάλουν τις αιτιάσεις τους για τη διάρκεια μιας διαδικασίας (*Κόντη-Αρβανίτη κατά Ελλάδας*, no. 53401/99, §§ 29-30, 10 Απριλίου 2003 και *Τσουκαλάς κατά Ελλάδας*, no. 12286/08, §§ 37-43, 22 Ιουλίου 2010).

22. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι στις 12 Μαρτίου 2012 δημοσιεύθηκε ο νόμος αριθ. 4055/2012 επί του δίκαιου χαρακτήρα και της εύλογης διάρκειας της δικαστικής διαδικασίας, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 2 Απριλίου 2012. Δυνάμει των άρθρων 53 και επ. του προαναφερόμενου νόμου, εισήχθη ένα νέο ένδικο μέσο το οποίο επιτρέπει στους ενδιαφερόμενους να παραπονεθούν για τη διάρκεια κάθε σταδίου μίας διοικητικής δίκης εντός εξάμηνης προθεσμίας από την ημερομηνία δημοσίευσης της σχετικής απόφασης. Το Δικαστήριο παρατηρεί ωστόσο ότι αυτός ο νόμος δεν έχει αναδρομική ισχύ. Κατά συνέπεια, δεν προβλέπει τέτοιο ένδικο μέσο για υποθέσεις που έχουν ήδη περατωθεί έξι μήνες πριν την έναρξη ισχύος του.

23. Εν προκειμένω, η διαδικασία περατώθηκε στις 13 Οκτωβρίου 2008, ήτοι πάνω από έξι μήνες πριν την έναρξη ισχύος του νόμου αριθ. 4055/2012. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω της απουσίας στο εθνικό δίκαιο, κατά την περίοδο των πραγματικών περιστατικών, ενδίκου μέσου το οποίο θα είχε επιτρέψει στην προσφεύγουσα να επιτύχει την κύρωση του δικαιώματός της να εκδικασθεί η υπόθεσή της εντός λογικής προθεσμίας, υπό την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ

24. Επικαλούμενη τα άρθρα 6 § 1 και 13 της Σύμβασης, η προσφεύγουσα παραπονείται ομοίως για την αιτιολογία της απόφασης αριθ. 2896/2008 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Επικαλούμενη επιπλέον τα άρθρα 14 της Σύμβασης και 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου, παραπονείται ότι η άρνηση του ελληνικού Δημοσίου να της καταβάλει τις επιχορηγήσεις τις οποίες δικαιούτο παραβίασε το δικαίωμά της στην προστασία της παρουσίας της.

**Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS**

25. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των στοιχείων στην κατοχή του, το Δικαστήριο, στο μέτρο που είναι αρμόδιο να εξετάσει τους διατυπωθέντες ισχυρισμούς, δε διέκρινε καμία ένδειξη παραβίασης των δικαιωμάτων και ελευθεριών που εγγυάται η Σύμβαση ή τα Πρωτόκολλά της.

26. Έπεται ότι αυτό το τμήμα της προσφυγής είναι προδήλως αβάσιμο και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

27. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

28. Η προσφεύγουσα αξιώνει 9.393.841,23 ευρώ για υλική ζημία και 3.263.00 ευρώ για τις οικονομικές απώλειές της. Αξιώνει επιπλέον 100.000 ευρώ για την ηθική βλάβη που υποστηρίζει ότι υπέστη.

29. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει το αίτημα για υλική ζημία. Υποστηρίζει επιπλέον ότι τυχόν διαπίστωση παραβίασης θα συνιστούσε από μόνη της επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για την ηθική βλάβη.

**Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS**

30. Το Δικαστήριο δε διακρίνει αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της διαπιστωθείσας παραβίασης και της επικαλούμενης υλικής ζημίας και απορρίπτει αυτό το αίτημα. Απεναντίας, εκτιμά ότι συντρέχει λόγος να χορηγήσει στην προσφεύγουσα 13.000 ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

31. Η προσφεύγουσα ζητεί ομοίως 200.000 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

32. Η Κυβέρνηση αντικρούει αυτές τις αξιώσεις. Υπογραμμίζει ότι η προσφεύγουσα δεν προσκομίζει τα απαραίτητα δικαιολογητικά για τα ποσά που αξιώνει.

33. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης στη βάση του άρθρου 41 προϋποθέτει την απόδειξη της πραγματικότητας, της αναγκαιότητάς τους και, επιπλέον, του εύλογου χαρακτήρα του ύψους τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδα* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], no. 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI). Λαμβανομένης υπόψη της απουσίας οποιοδήποτε έγκυρου δικαιολογητικού από την πλευρά της προσφεύγουσας καθώς και της νομολογίας του επί του ζητήματος αυτού, το Δικαστήριο απορρίπτει το αίτημα για την αιτία αυτή.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

34. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς τις αιτιάσεις τις ελκόμενες από την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας και την απουσία αποτελεσματικού ενδίκου μέσου ως προς τούτο και απαράδεκτη κατά τα λοιπά.

2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης.

4. *Αποφαίνεται*

α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στην προσφεύγουσα, εντός τριών μηνών, 13.000 (δεκατρεις χιλιάδες) ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος,

β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

5. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 12 Ιουνίου 2012, κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

**Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS**

(υπογραφή)

André Wampach

Αναπληρωτής Γραμματέας

(υπογραφή)

Anatoly Kovler

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 21 Ιουνίου 2012.

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος